nesli v oboru státního práva zvláště *Seydel* a *Bornhak* a v oboru mezinárodního práva pak *Ulmann* a *Heilborn*. Jde o názor F.-ův, že objektem státního panství mohou býti toliko osoby, že stát věci ovládati může jen prostřednictvím osob, že není zvláštního státního panství nad územím a že veškera výsostná práva státní moci jsou toliko výkony moci nad osobami. Mínění, že územní výsost je jen právo státu uvnitř území výsostná práva vykonávati, že územní výsost je imperium, nikoli dominium, stalo se, jak *Laband* poznamenal, skutečným locus communis státovědecké theorie; jen v mezinárodním právu udrželo se posud, ač i tu s výjimkami *(Liszt)*. *řk.*

K. v. Stengel: Die Rechtsverhältnisse der deutschen Schutzgebiete. 1901. S. 239.

Území, která jsou pod ochranou německé říše, jsou podrobena sice říšské státní moci, avšak nejsou částí říšského territoria, které jest ústavními předpisy vymezeno; území chráněné není v státoprávním smyslu územím německé říše, a poddaní jeho nejsou občany a příslušníky říšsko-německými. Chráněná území mají tedy vlastní území a vlastní příslušníky, nemají však vlastní moci státní, nejsou subjekty státní činnosti; panství cizí moci státní nad nimi mimo moc říšskoněmeckou je vyloučeno a říše zastupuje je v poměrech mezinárodních. Naproti tomu jsou však osobnostmi práva majetkového, neboť každé území ručí především za náklady své správy. Se stanoviska práva mezinárodního jsou částmi říše; není však správno je míti za cizí země, ježto za cizí zemi platí jen ta území, která jsou podrobena státní moci jiného státu aneb nejsou podrobena vůbec žádné státní moci, kdežto německá chráněná území stojí pod suverenitou říše, kteráž výkon suverenity přenesla na císaře. Moc ochrany znamená suverenní státní moc, která obsahuje zákonodárství, jurisdikci i správu na territorialním základu, tak že všechny osoby v území jsoucí jsou moci té podrobeny stejně jako domorodci. Chráněná území jsou tedy jen objekty státního panství a jejich státoprávní postavení je asi takové, jaké mělo *Elsasko-Lotrinsko* od uzavření míru *versailleského*, kterým bylo postoupeno, až do přivtělení svého říši německé (zák. z 9. čna 1871). *řk.*

Reinsch: Colonial Government. New York, 1902. S. 386.

Kdo by se chtěl stručně poučiti o ústavních, správních a hospodářských zřízeních osad, jak amerických, tak afrických, australských a indických, najde tu dobré a jasné vylíčení, sestavené na základě bohaté bibliografie. Zajímavostí vyniká zvláště rozbor ústavy, na níž založena jest státoprávní povaha Kanady, a dále ústava Spojených Států Australských, obsahující některá státoprávně velmi závažná ustanovení. Též vylíčení složité správy francouzských kolonií, kteráž platí za vzornou, nepostrádá zásadní státoprávní zajímavosti; jsouť francouzské kolonie do dnes spravovány pouhými dekrety výkonné moci s platností zákonnou. *řk.*

G. Koch: Manegold von Lautenbach und die Lehre von der Volkssouveränität unter Heinrich IV. 1902. S. 159.

Výklad státovědecké nauky tohoto učeného elsasského mnicha, jenž žil asi mezi r. 1060—1120 a jehož názory podporovaly boj říšských knížat